

Gäller för: VE Barn o Kvinna

Giltig från: 2026-03-19

Innehållsansvar: Annelie Dagobert, (annda107), Sjuksköterska onkologi

Giltig till: 2028-03-31

Granskad av: Emelie Ottosson, (emery1), Enhetschef

Godkänd av: Marie Hufvudsson, (marjo100), Verksamhetschef

Cytostatikabehandling, antiemetika - behandlingsförslag

Revideringar i denna version

Förlängd giltighetstid.

Bakgrund, syfte och mål

Behandlingsförslag vid illamående och kräkning för patient som får cytostatika.

Arbetsbeskrivning

Vid uppstart av cytostatikabehandling görs en bedömning av patientens risk för illamående enligt [Antiemetika – Vuxen, stöddokument](#) – Nationella regimbiblioteket.

Antiemetika vid cytostatikabehandling

Det är väl dokumenterat att bästa effekten vad beträffar det **akuta illamåendet** (behandlingsdagen, dag 1) fås med en kombination av en 5-HT₃-blockerare (Ondansetron, Granisetron, Palonosetron) och en steroid (Betametason). Steroiddosen bör vara relativt hög. När det gäller det **fördröjda illamåendet** (dag 2–4–6) är steroider effektivast. Här är en kombination av en steroid och Metoklopramid (Primperan) bra. Under de dagar patienten behandlas med steroider behövs ofta en grundmedicinering med protonpumpshämmare (Omeprazol). Kombinationspreparatet Netupitant (NK1) och Palanosetron (5-HT₃-blockerare) finns som alternativ (Akynzeo).

Följande rekommendationer gäller:

Högemetogena cytostatika

(Cisplatin, Karboplatin – AUC > 4, Epirubicin, Cyklofosfamid > 1500 mg/m²)

Behandlingsdag = Dag 1

Tablett Ondansetron 8 mg + Betametason 8–12 mg i v (8 mg om patienten har diabetes) i samband med behandling.

Dag 2–5

Tablett Betametason 0,5 mg

Dag 2: 8 tabletter

Dag 3: 6 tabletter

Dag 4: 4 tabletter

Dag 5: 2 tabletter

Vid diabetes ges inte Betametason dag 2–5.

Patienten ska ha recept på tablett Metoklopramid 10 mg att ta om Betametasonbehandling inte är tillräcklig som behandling mot illamåendet. Maxdos för Metoklopramid är 30 mg/dygn. Alternativ till Metoklopramid 10 mg är Olanzapin 2,5–5 mg (högst 10 mg) till natten.

OBS! Om patienten har en tablett- eller insulinbehandlad diabetes ges i stället för steroider i första hand tablett Metoklopramid 10 mg, 1 tablett x 3 och tablett Ondansetron 8 mg, 1 x 2 vid behov eller annan 5-HT₃-blockerare doserat enligt FASS.

Tillägg

Vid förhöjd risk för illamående efter riskbedömning eller vid diabetes ges Aprepitant 125 mg behandlingsdagen och 80 mg dag 2 och 3.

Medelmetogena cytostatika

Topotekan (Hycamtin) Betametason 4 mg i v. Vid diabetes utesluts Betametason. Varje behandlingsdag under behandlingsveckan ska patienten ta någon form av syrahämmande medel – Omeprazol – för att skydda magslemhinnan.

Doxyubicin (Caelyx) Dag 1 Betametason 8 mg i v. Normalt sett behövs inte någon antiemetika efter dag 1 men patienten ska ha recept på tablett Metoklopramid 10 mg. Omeprazol rekommenderas.

Karboplatin AUC < 4

Cyklofosamid < 1500 mg/m²

Lågemetogen cytostatika

(Paklitaxel, Docetaxel)

Patienter som behandlas med enbart Paklitaxel eller Docetaxel har sällan behov av någon antiemetika utöver premediceringen med Betametason inför behandlingen. **OBS! Kombinationspreparatet NK1/5-HT3-blockerare (Akynzeo) får inte användas vid Docetaxel!**

Ytterligare råd

- Tablett Metoklopramid 10 mg, ½–1 timme före frukost, helst innan patienten går upp på morgonen samt ½ timme före måltid, max 3 per dag.
- Tablett Ondansetron 8 mg 1 vid behov, max 4 per dag (risk för obstipation).
- Vid förlängt illamående kan tablett Betametason även tas dag 5 och 6.
- Protonpumpshämmare exempelvis tablett Omeprazol 20–40 mg x 1, dag 1–7.

Illamående trots ovanstående

Vid svårt illamående vid behandling kan Aprepitant ges som tillägg. Dag 1: 125 mg, dag 2: 80 mg, dag 3: 80 mg.

OBS! Kontrollera i FASS att patienten inte har läkemedel som ska dosanpassas på grund av interaktion före ordination.

Arbetsgrupp

Annelie Dagobert och Maria Widmark.

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: VE Barn o Kvinna

Innehållsansvar: Annelie Dagobert, (annda107), Sjuksköterska onkologi

Granskad av: Emelie Ottosson, (emery1), Enhetschef

Godkänd av: Marie Hufvudsson, (marjo100), Verksamhetschef

Dokument-ID: SKAS9716-1940753776-101

Version: 5.0

Giltig från: 2026-03-19

Giltig till: 2028-03-31